

de Roy
SEPTEMBER 1952 No. 9

Redactie: Bob Entrop Zeezwaluwstraat 201/203 Scheveningen Tel. 554210

THETIS SOCIETAS BIOMARITIMA

Met deze schone en welluidende naam wordt de Internationale Vereniging voor Zee-Aquatiek en Zeekunde, die op het onlangs gehouden Internationale Congres in het leven werd geroepen, aan U voorgesteld.

THETIS is in de Griekse mythologie de Godin van het Leven der Zee. Moge zij als Beschermvrouwe van deze vereniging optreden. Met de ondertitel: Societas Biomaritima wordt aangeduid, dat de leden, in deze vereniging gebundeld, zich ten doel stellen studie te maken van de biologie van de dieren-enplantenwereld der zee. Meer dan welke landstaal ook, karakteriseert deze Latijnse naam des te sterker de internationale basis, waarop deze vereniging staat.

Gezond van bouw en reeds, ondanks haar prille jeugd stadium, geladen met optimisme en frisse plannen voor de verdere levensweg, wordt Thetis (we zullen maar niet gaan spreken van Thetis-je!) in de scherpe lichtstralen van het wereldlijke voetlicht geplaatst, om bekeken te worden.

Zo trots als ouders op hun jonge spruit maar kunnen zijn, zo trots, maar ook zo gelukkig zijn de vijf vaders van deze nieuwe aanwinst. Gelukkig en voldaan, omdat de oprichting van deze Internationale Vereniging beschouwd kan worden als het lakzegel, dat het perkament zijn waarde geeft. Het perkament, waarin de bereidheid tot samenwerking, het zich volledig willen geven aan de tot stand koming van een hechte internationale eenheid op zee-aquatiek en zeekundig gebied, is neergelegd. De goede wil van de samenwerkende landen moge een waarborg zijn voor de behartiging van de belangen van onze geestverrijkende liefhebberij.

Wanneer we al die pogingen (en de evenzovele mislukkingen), die in het dagelijks leven rondom ons worden aangewend om tot internationale politieke-militaire- economische- en welke eenheid nog meer te geraken, eens gadeslaan, dan pryzen we ons gelukkig geen politieke, militaire en economische kanten als scherpe franje aan onze liefhebberij te hebben hangen, maar dat wij alleen te maken hebben met de onuitputtelijke, zuivere en onbezoedelde Levende Natuur. Wanneer het ontdekken, het bestuderen en het liefhebben van zijn schoonheid niet alleen onze liefhebberij uitmaakt, maar meer nog ons gehele leven een rijkere inhoud schenkt, kijk, dan behoeven wij ons geen zorgen te maken over politieke, militaire en economische agressies, depressies of welke gevaarlijke situaties nog meer te scheppen zijn.

WIJ maken ons alleen zorgen over hoe we in de korte spanne tijds, die wij op dit ondermaanse toegemeten krijgen, al die wonderen in de natuur zullen kunnen gadeslaan, laat staan bestuderen.

Het is daarom heerlijk dat de wildslingerende braamsliert rustig de grenzen overschrijdt, dat de golven ongehinderd alle territoriale wateren binnendringen, dat de wolkengevaarten frank en vrij over landen en werelddelen voortzeilen. Het is heerlijk dat de Levende Natuur geen grenzen kent.

In deze geest zal ook de internationale samenwerking worden opgebouwd, louter en alleen omdat wij één gemeenschappelijk doel en richtsnoer hebben: de Zee-Biologie.

Bob Entrop
Voorzitter

W A T H E T C O N G R E S O N S B R A C H T

24 Augustus 1952. Meer dan een maand geleden hebben wij het Internationaal Congres weer achter ons. Het tweede congres, dat door B.M. werd georganiseerd. Hoewel de opkomst niet zo groot was als vorig jaar - waarom zouden we de minder aangename feiten verdoezelen - kunnen we toch zeggen, dat het bezoek alleszins bevredigend is geweest. Bevredigend ook voor het bestuur, dat haar werk hierdoor ruimschoots beloond zag. Dat deze gebeurtenis niet onopgemerkt voorbijgegaan is, blijkt wel uit de diverse couranten-berichten. Eén van deze bladen - "Het Binnenhof" - typeerde dit Congres zeer raak in een kop: "Zee-aquarianers stichten een Internationale" En met recht. Als vrucht voor onze vereniging konden wij de samenwerking tussen Oostenrijk, W. Duitsland, Zwitserland, Nederland en België oogsten, terwijl in de nabije toekomst ook Frankrijk zal toetreden. Met name uit Zwitserland, W. Duitsland en België waren vertegenwoordigers aanwezig. In de ochtenduren vergaderden deze mensen, die als representanten van hun respectievelijke verenigingen optraden met Uw Bestuur, om te komen tot oprichting van een Internationale, overkoepelende organisatie, die onder meer ten doel heeft: de uitbreiding van onze mooie liefhebberij, het verlenen van diverse faciliteiten aan de leden van de aangesloten verenigingen alsmede het door gezamenlijke arbeid tot oplossing brengen van de moeilijkheden van onze liefhebberij en de uitwisseling van ervaringen. Op deze vergadering werd een Internationaal Bestuur gekozen, dat uit de volgende leden bestaat.

- de Heer W. Modest Wuppertal (W. Duitsland)
Voorzitter van de I.V.S.M. Voorzitter
- de Heer B. Entrop Scheveningen (Holland)
Voorzitter van Biologia Maritima Secretaris
- de Heer W. Rothenhausler Olten (Zwitserland)
Voorzitter der Schweiz. Ver. für Meereskunde
Penningmeester
- de Heer M. Sylvestri Antwerpen (Belgie)
Representant van de Belgise B.M. leden
Commissaris
- de Heer J. Turlings Rijswijk (Holland)
Secretaris van Biologia Maritima 2e Secretaris.

Na ampele beraadslaging werd als naam voor deze internationale vereniging gekozen "THETIS, Societas Biomaritima". Tijdens deze internationale conferentie werden in de congreszaal tijdens de zgn. praatmorgen zware bomen opgezet over onze liefhebberij. Daar de Heer Audretsch van Werkgroep Den Haag, die van deze praatkring de leiding had, beter in staat is hiervan het een en ander te vertellen, zal een verslag van zijn hand in de Kor opgenomen worden. Vast staat in ieder geval, dat deze praatmorgen voor de deelnemers zeer vruchtbaar is geweest. Jammer voor hen, die afwezig waren, dat zij dit hebben moeten missen. In de middaguren ving het eigenlijke Congres eerst aan. Zoals U reeds wist, stonden diverse lezingen op het programma. Zo werd na het welkomswoord door onze Voorzitter het eerst het woord gegeven aan ondergetekende, die een overzicht gaf van de geschiedenis van B.M. welke uit het stof van jaren was opgedoken. Hierbij bleek, dat onze vereniging eigenlijk veel ouder is, dan algemeen wordt aangenomen. Reeds in 1924 werd zij door de Heer Athos opgericht. Tijdens deze lezing werd door onze Penningmeester de Heer M. Bot de vele baanbrekende en stuwende arbeid van de Heer Athos en zijn Haags medelid de

Heer C.T. Shuring, die helaas beiden de wederopbouw van de vereniging na de bevrijding niet meer mochten beleven. Ter nagedachtenis aan beiden werd één minuut stilte in acht genomen.

Hierna mocht Uw secretaris het genoegen hebben aan de congresleden de oprichting van "THETIS, Societas Biomaritima" bekend te maken en het Internationale Bestuur te installeren.

Vervolgens werd een kort welkomswoord gesproken door de Heer W. Modest, die daarna het woord gaf aan onze Voorzitter de Heer B. Entrop, die voortbouwende op zijn lezing van vorig jaar, een beschouwing gaf over de bereikte resultaten in de zee-aquarietiek en voorts de plannen ontvouwde, die in de naaste toekomst met medewerking van alle leden tot uitvoering en ontplooiing zullen moeten komen. Enige van deze plannen zijn o.m. het oprichten van specialisten kringen en een propagandaactie.

Hier mag ik even tussen voegen, dat op dit Congres bleek dat B.M. de grootste vereniging is. Laten we, met een voor dit maal goed te keuren chauvinisme, proberen dit zo te houden. Dat dit alleen door Uw aller steun en actieve medewerking mogelijk is, zal duidelijk zijn.

Daarom dit jaar de schouders eronder om onze vereniging tot grote bloei te brengen. Niet in de eerste plaats in het belang van de vereniging, maar in het belang van Uzelf en onze liefhebberij.

De Heer Rothenhausler gaf in zijn niet voor allen gemakkelijk te volgen Schwyzer-Dütsch, een overzicht van de geschiedenis en de met bescheiden middelen-de Zwitserse vereniging telt over heel Zwitserland eerst een dertig leden-bereikte resultaten, waarbij eens te meer bleek, dat-het kan vaak niet genoeg gezegd worden-een vereniging slechts kan groeien en bloeien, met de volle medewerking van alle leden.

De Heer Modest liet ons vervolgens horen, dat de Middellandse zeedieren wel de meest ideale bewoners van onze aquaria zijn. Hebben wij hier toch geen moeite met koeling in de zomer en verwarming in de winter, daar de dieren kunnen leven in temperaturen, welke van winter naar zomer variëren van 5-25 gr. C.

Na een korte pauze, waarin van alle congresleden een foto werd gemaakt, gingen men over tot het vertonen van de film (Smalfilm-geluid) Imperialen 00000, een buitengewoon interessante documentaire over de beroemde Nederlandse Oestercultuur. Een film, die duidelijk liet zien welke moeite, zorg en niet op de laatste plaats geld er nodig zijn, om er voor te zorgen, dat U Uw oesters kunt genieten.

Als slotstuk, en ik mag waarlijk wel zeggen apotheose werd de film "Het schot is te boord" vertoond, opgenomen door de Nederlandse cineast v.d. Horst; een film, welke onder auspiciën van de UNESCO werd vervaardigd en in Cannes op het filmfestival werd bekroond.

Letterlijk zonder woorden, uitsluitend met beelden en muzikale omlijsting werd hier op indrukwekkende wijze getoond de moeilijke en bijna onmenselijke zware arbeid van de vissers die op de Hollandse Nieuwe jagen.

Met deze film, die een daverend applaus ten deel viel, werd dit geslaagde congres gesloten.

Het is een congres geweest, dat voor de deelnemers uiterst vruchtbaar is geweest. Een congres dat nieuwe plannen bracht en de aanwezigen heeft opgewekt tot daadwerkelijke medewerking bij de uitvoering ervan. Een congres, dat voor de wegblijvers een verarming en voor de aanwezigen een verrijking en verwikking is geweest. Laten wij hopen dat dit een aansporing moge zijn om een volgende keer alle R.M.-ers en masse te doen opkomen.

J. Purlings-Secretaris

UIT HET ZOOLOGISCH STATION, DEN HELDER

De afgelopen zomer was vooral in de aanvang abnormaal warm, waardoor het water langs onze kust al vroeg iets warmer was dan gemiddeld in andere jaren. Dat brengt dikwijls zuidelijke vissoorten naar onze kust, die anders bij ons vrij zeldzaam zijn. Inderdaad waren deze zomer enkele vissen talrijker dan normaal, bijv. het Koornaarvisje (*Atherina prebyter*) en de gestreepte Zeebaars (*Spondyliosa cantharus*), die wij enige tijd levend in ons aquarium hielden. Een van de dieren, die wij wel verwacht hadden, maar die deze zomer verstek liet gaan, was het Zeepaardje (*Hippocampus europaeus*). Andere jaren krijgen wij er wel eens eentje, maar juist in dit warme jaar geen een. Toch zijn ze waarschijnlijk wel talrijker geweest dan andere jaren, want uit Zeeland werd ons bv. de vangst van 5 Zeepaardjes gemeld, en verder zijn ze ook bij Scheveningen en Heemskerk gevonden. Zulke langs onze kust gevangen Zeepaardjes zijn niet zo moeilijk in leven te houden, als men maar genoeg voer geeft. Aan zee is dat niet moeilijk; even met een planktonnetje door het water. De Zeepaardjes zoeken na het voeren vooral de planten of stengels af, waaraan ze zich met hun staart vasthouden. Daarbij zie je hun oogjes in actie en wee de watervlo of cyclops, die zich daar juist te goed doet aan plantaardige afvalstoffen. Maar ook Aasgarnaaltjes (*Mysis*) eten onze zeepaardjes graag, en verder leren ze meestal spoedig Pekelkreeftjes (*Artemia*) eten.

Voor het eerst sedert de oorlog werden deze zomer ook weer aantallen Noorse kreeftjes (*Nephrops*) gevangen. Deze dieren verdragen koude winters erg slecht, dus was het geen wonder, dat zij na de oorlogswinters en winter 1946-47 bijna verdwenen waren. Maar sedertdien zijn zij weer talrijker geworden. Zij leven bij voorkeur op modderige bodem, die zij vooral op een diepte van 35-40 meter, N.W. van Terschelling vinden. Maar ook in een aquarium met zandbodem doen zij het goed. Zij graven grote kuilen door met hun scharen als een bulldozer het zand weg te schuiven. Hun oranje kleur, hun bizar gevormde scharen en hun stijve bewegingen maken hen tot een attractie voor het aquarium, waar je lang plezier van hebt. Als er nog zee-liefhebbers zijn, die er een willen hebben, laten zij dit dan even melden (Prijs F. 2.50 exclusief vracht)

Ingvar Kristensen.

EEN PAAR PRACTISCHE

TIPS

Ons lid de Heer J.G.E. Groneman in Hengelo schrijft ons: Daar ik thans enkele maanden met succes bezig ben met een zee-aquarium, vind ik het plezierig U hierover eens iets te vertellen en hoop dat U dit teken van leven uit het Oosten des lands op prijs zult stellen (En niet anders Red.) Mijn bak meet 60x30x30 en is dus klein, doch groot genoeg om er veel plezier van te beleven. Het water haalde ik bij Noordwijk op een koude dag bij N.W. wind, zodat dit zeer helder en schoon was. Het bodemzand is eveneens van daar afkomstig en werd niet behandeld (speciaal uitgegloeid of iets dergelijks) De bak waarvan de stopverf eerst met bitumen was afgedekt, werd gevuld en het filter met doorluchting in orde gemaakt, alvorens dieren te vangen. Dit leek mij beter. Over de bak ligt een plaat spiegelglas 6 mm dik op 4 kurkjes ter hoogte van 10 mm. Stofvrij en toch goede ventilatie. Een bezwaar was echter dat de openspattende luchtbelletjes van de beide doorluchters druppeltjes op die glasplaat deden ontstaan. Het water verdampde en het zout bleef achter. Ik maakte toen van dun celluloidplaat een paar kegels met een grootste \varnothing van 8 cm. Deze knotte ik van boven af met een schijfje celluloid, waardoor de luchtbuis gestoken werd. In de kap nog een ontluchttings-gaatje en de belletjes worden netjes opgevangen onder de kap. Geen verdamping en geen zoutverlies.

Verder schrijft de heer Groneman nog iets over zijn wijze van vervoer van zee-

dieren. Hij vertelt: Geregeld ga ik, indien zakenreizen mij in de buurt van de kust brengen, op jacht en kom doorgaans met dieren thuis. Krijg ik op een reis dieren te pakken, dan vervoer ik ze in een fles van ca 2 lt, met glazen stop. Ik reis per auto. Als het te warm is voer ik lucht door uit een stevig opgepompte binnenband (Autobinnenband), waar ik een speciaal ventiel op heb bevestigd en kan dan met een Mohr's kraantje de stroom regelen. De band geeft wel 10 uur voldoende lucht. Zelfs deze week, waarbij ik af en toe de auto in de zon moest parkeren, bracht ik levende steurkrabben, garnalen en drie glasaaltjes mee naar huis. Ik geloof, dat warmte op zich zelf niet zo erg is, indien er maar flink wordt doorgelucht.

Ik heb U met dit alles waarschijnlijk niets nieuws verteld, maar het is toch wel interessant te weten, dat men zonder bezwaar overal in ons land een zeebak op dreef kan houden.

Naschrift van de Redactie: Allereerst hartelijk dank voor Uw tips, waaruit toch voor ieder weer iets op te steken valt. Uw veronderstelling dat warmte niet zo erg is, mits men maar stevig doorlucht, is vrijwel juist. In de eerste plaats bevat water van hoge temperatuur minder zuurstof dan water van lagere temperatuur, maar toch zijn sommige dieren zeer gevoelig voor hoge temperaturen; vooral die dieren, welke uit de volle zee komen. Garnalen, steurkrabben ed. zijn dieren van de kustzone, ja zelfs bevolken zij vaak zeer ondiepe poeltjes, waar de temperatuur fantastisch hoog kan stijgen. Zij kunnen dus wel een stootje hebben. Het is in ieder geval prettig, dat U al reizende van tijd tot tijd de bevolking van Uw bak kunt uitbreiden of aanvullen dank zij Uw "luchtstation" in de wagen.

V A R i a M A r i t i m a

Blennius pholis Het schijnt, dat wanneer we er eens wat beter op gaan letten, Blennius pholis-het slijmvisje waar we al eens eerder in de Kor over schreven, geen zeldzame verschijning op onze kust blijkt te zijn. Zeker niet plaatselijk, want in de afgelopen maanden vingen wij meerdere exemplaren op de havenhoofden van Scheveningen en Hoek van Holland. Wanneer we eenmaal weten waar we zoeken moeten-tussen het darmwier verscholen-kunnen we ze gemakkelijk verschalken. Er waren flinke knapen bij van 4-5 cm, terwijl de heer Hoog er één ten geschenke kreeg van 18 cm, gevangen op Hoek van Holland. Vermoedelijk hebben we ze vroeger tussen de Brakwatergrondels (Gobius microps) die eveneens in de kleine plasjes tussen de steenbrokken leven, over het hoofd gezien. Een mooi, levendig visje, dat door zijn grote eetlust in het aquarium goed groeit.

Zelf voer ik ze mossel, kleingemaakte verse garnaal, waar ze als wilden op af stuiven en verwoed kort en klein trekken. Tevens heb ik er voor gezorgd, dat de rotspartij een stukje boven de waterspiegel uitsteekt, om de dieren in de gelegenheid te stellen, gelijk zij dit ook in de natuur doen, uit het water te kunnen gaan. Zij die wel eens de havenhoofden van IJmuiden bezoeken, doen er goed aan ook daar eens naar Blennius pholis uit te kijken. Het zou wel leuk te zijn te weten op welke plaatsen langs de kust de Blennius voorkomt. Opgaven worden gaarne bij de redactie ingewacht.

Specialistenkring Zeer binnenkort zal de eerste contactbespreking van de in het leven te roepen Specialistenkring plaats vinden. Zij, die zich reeds als lid opgaven, ontvangen automatisch een uitnodiging. Mochten echter meerdere "specialisten" onder onze leden aan de Specialistenkring willen deelnemen, dan gelieven zij zich bij de redactie op te geven.

BOEKBESPREKING

ZOOGDIEREN door Dr. M. A. Ijsseling en Dr. A. Scheygrond

Als aanvulling op deel 11 Zoogdieren in de Bossen door A. B. Wigman is nu ook bovengenoemd werkje verschenen in de serie "Wat leeft en groeit" uitgegeven door Het Spectrum Utrecht.

Beide schrijvers kennen we reeds van hun grotere werk "De Zoogdieren van Nederland", dat natuurlijk veel uitgebreider kon zijn dan dit boekje. Niettemin staan we versteld van de hoeveelheid stof, die zij toch in zo'n klein bestek weten te behandelen. Voorafgaande aan de bespreking van iedere orde als Insecteneters, vleermuizen, knaagdieren, roofdieren, zeeroofdieren, walvisachtigen en evenhoevigen wordt eerst de aandacht gegeven aan een meer algemene beschouwing over zoogdieren. De schrijvers hebben er naar gestreefd, juist die stof te belichten, die we niet in ieder willekeurig Dierkunde boek aantreffen. Vooral interessant zijn de gedeelten in kleine letter gezet, waarin verschillende proefnemingen met zoogdieren worden beschreven.

Direct op ons terrein betrekking hebbende zijn de hoofdstukken over Zeehonden en de Walvisachtige dieren. Aan het slot van ieder hoofdstuk wordt een determineertabel gegeven. Jammer dat dit bij de Walvisachtigen niet gedaan wordt. Wel wordt verwezen naar de determineertabel Walvisachtigen uitgegeven door de N. N. V. en de N. J. N. Strandgroep, maar toch hadden we deze determineertabel volledigheidshalve graag opgenomen gezien. Overigens is het boekje het lezen en bezitten zeker waard. Prijs Ingen. f. 2.90 Geb. f. 3.90.

DE KLEINE WERKEN VAN DE GROTE SCHEPPER door Bernhard Weber

Er is eens gezegd "In het kleine is de Natuur het grootst". Bernhard Weber, de Zwitserse schrijver heeft getracht dit in bovenstaand boek tot uitdrukking te brengen. Het is juist die wonderwereld van het nietige en het ogenschijnlijk simpele, waarvoor Weber hier niet alleen een lans breekt, maar meer nog vooral zijn gelovige bewondering uitspreekt. Zoals de schrijver in zijn voorwoord zegt, wil dit boek geen wetenschappelijke verhandeling zijn, hoewel alles wat er in geschreven staat toch wetenschappelijk getest is, doch het wil eigenlijk niets meer geven dan een relaas "ontstaan uit jarenlange stille waarnemingen in de natuur". Op begrijpelijke wijze brengt de schrijver ons de resultaten van het onderzoek van geleerde botanici; resultaten, die maar al te vaak door hun wetenschappelijke behandeling buiten het interessebereik van de gewone lezer liggen, maar die hij nu meer "verteerbaar" opdient. Boven al deze stof uit spreekt de verering voor de Schepper, die ons deze wereld van schoonheid schonk, een wereld van mysterieuze wetmatigheid. Een boek dat ons op botanisch gebied weer veel wijzer maakt. Het werd uitgegeven door Uitgeverij Gottmer, Haarlem-Antwerpen.

ZEETUINEN TUSSEN DE KEERKRINGEN door Dr. J. S. Zaneveld

In de 70 pagina's van dit druktechnisch keurig uitgevoerde boekje maakt de schrijver ons bekend met de elementairste begrippen over de zeeflora en fauna van de tropische kusten en wel speciaal de koraalriffen. Het boekje is rijk van foto's voorzien, die ons bij het aanschouwen de wens doen uiten, in zulke prachtige gebieden eens een kijkje te mogen nemen. Het boekje is speciaal bedoeld voor hen, die de tropen gaan bezoeken of daar reeds vertoeven en iets meer willen weten omtrent de dieren- en plantenrijkdommen. Het boekje zal iedere lezer verlangend maken al dat schoons met eigen ogen te gaan aanschouwen. Uitgave N. V. Uitgev. W. van Hoeve Den Haag-Bandoeng Prijs: f. 3.90